

Галушкіна Т. П.
*доктор економічних наук, професор,
Заслужений економіст України,
ДЗ «Державна екологічна академія післядипломної освіти
та управління» (м. Київ)*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-285-5-2>

НАЦІОНАЛЬНА ДОКТРИНА ЗЕЛЕНОГО ПЕРЕХОДУ ЗА УМОВ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

На сьогодні існує безперечна потреба в трансформації візії повоєнного відновлення України, офіційно презентованої українським урядом на Міжнародній конференції з питань відновлення України (URC 2022) у Лугано 4–5 липня 2022 року) за секторальним підходом.

Наразі стратегічна мета згідно постулатів та принципів Глобального Нового Зеленого Курсу [2], полягає в тому, щоб сприяти переходу до кліматично нейтральної економіки. При цьому конкретними цілями зеленого переходу є розробка, демонстрація та просування інноваційної ідеології, техніки, технологій, методів та підходів, а також застосування найкращих практик, для досягнення цілей законодавства та політики ЄС щодо навколишнього середовища.

Відповідно до загальновідомих постулатів міжнародного екологічного законодавства, Україна у своєму прагненні здійснити зелений перехід, що можливо, безперечно, лише за умов повоєнного часу, повинна:

– підтримувати розробку, імплементацію, моніторинг та виконання законодавства та політики ЄС щодо навколишнього середовища, у тому числі шляхом покращення управління на всіх рівнях, зокрема через посилення потенціалу державних і приватних суб'єктів та залучення громадянського суспільства;

– каталізувати широкомасштабне розгортання успішних технічних і політичних рішень для імплементації законодавства та політики ЄС щодо навколишнього середовища шляхом відтворення результатів, інтеграції відповідних цілей в інші

політики та в практику державного та приватного секторів, мобілізації інвестицій та покращення доступу до фінансування.

Вищевикладені постулати є базовими для усвідомлення суспільного феномену «зеленого» зростання як об'єктивно обумовленого явища, що ґрунтується на врахуванні національних інтересів відповідно до сучасних глобальних викликів в напрямі запровадження Європейського Зеленого Курсу (ЄЗК) та забезпечення кліматичної нейтральності [1]. Однак, на сьогодні відсутній державний документ, який би декларував доктринальні положення забезпечення зеленого зростання як в секторальному, так і просторовому вимірі. Тому першочерговим завданням зеленого переходу України на потребу сьогодення та відповідності проголошеним намірам щодо вступу в ЄС є прийняття як політичної декларації законотворчого документу-Концепції та Стратегії державної політики зеленого зростання України за існуючою аналогією з європейськими країнами.

Формування доктрини «зеленої» економіки повинно розглядатися як система довгострокових дій, що деталізує ресурсні можливості та обґрунтування вагомості «зеленого» зростання економіки України з одночасним формуванням сприятливого бізнес-середовища, як на державному, так і регіональному рівнях. Зазначена доктрина за умов повоєнного відновлення України передбачає можливості більш ефективно використовувати наявні природні блага на принципах міжрегіональної (транснаціональної) кооперації і взаємної компенсації завданих збитків, а також більш ефективного використання резервів «зеленого» зростання [3]. Тому, попри все необхідно орієнтуватись на зелений сценарій розвитку та європейські інструменти зеленого фінансування в моделі повоєнного відновлення України.

Світовий досвід свідчить, що один із найпопулярніших у світі інструментів фінансування еко-проектів, які потребують чималих коштів – «зелені» облігації. Лідером в цьому напрямі є США [4]. За даними Держенергоефективності, сукупний обсяг зелених облігацій в світі – 1,3 трлн доларів [5]. Наміри України у створенні подібного механізму посилює інтерес щодо розвитку ринку зелених облігацій. За оцінками ІФС, потенціал «зеленого»

фінансування в Україні складає 73 млрд доларів до 2030 року. Половина цього потенціалу, на думку окремих експертів, може бути залучена за рахунок саме зелених облігацій [5]. З цією метою 1 липня ц.р. набув чинності Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів», який декларував поняття «зелених» облігацій та проєктів екологічного спрямування, а також порядок здійснення їх фінансування.

На жаль, і діючому вже законі не враховані можливості впровадження в Україні ще одного вагомого фінансового інструменту, який успішно використовується в країнах ЄС, а саме реструктуризації зовнішнього боргу в обмін на природоохоронні заходи. Враховуючи, що зараз в Україні спостерігається кризова ситуація, у тому числі щодо стану довкілля, яка обмежує можливості щодо мобілізації фінансових ресурсів для здійснення природоохоронних інвестицій з державного бюджету, можна стверджувати, що цей фінансовий інструмент за умов повоєнної відбудови України забезпечить не лише ефективну реструктуризацію зовнішнього боргу, а й посилить рівень екологічної та економічної спроможності нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Галушкіна Т. П., Потапенко В., Мусіна Л. О. Основні засади впровадження моделі «зеленої» економіки в Україні. Київ : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 164 с.
2. Глобальный новый зеленый курс: Доклад Программы ООН по окружающей среде. ЮНЕП. 2009. URL: www.unep.org/greenecomony.
3. Галушкіна Т. П., Жаліло Я. А., Купінець Л. Є. та інші. Ідеологія «зеленого» зростання в системі національної економіки (теорія, інституційний базис, інструменти) : колект. монографія. НАН України, Ін-т проблем ринку та екон.-екол. дослідж. Одеса : Грінь Д. С., 2014. 379 с.
4. США – один із взірців організації ринку зелених облігацій. URL: <https://saee.gov.ua/uk/news/3925>.
5. USAID може долучитися до розвитку ринку зелених облігацій в Україні. URL: <https://ua-energy.org/uk/posts/usaaid-mozhe-doluchytysia-do-rozvytku-rynku-zelenykh-oblihotsii-v-ukraini>.